

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directie Voedselkwaliteit en
Diergezondheid**
Cluster Dier

Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.minlnv.nl

Contactpersoon

Datum 10 juli 2009
Betreft Q-koorts

Onze referentie
VD/2009/1170

Geachte Voorzitter,

In aanvulling op eerdere brieven aan uw kamer en mijn antwoorden in het vragenuur van 30 juni jl., wil ik u informeren over het advies 'Risicobeoordeling Q-koorts via mest' van Bureau Risicobeoordeling van de VWA (BuR), dat op 10 juli 2009 is gepubliceerd.

Achtergrond Q-koorts

Wanneer een geit of schaap door Q-koorts aborteerd komen hierbij zeer grote hoeveelheden bacteriën vrij, welke grotendeels terecht komen in de mest. Om deze reden zijn er maatregelen van kracht ten aanzien van de mest op bedrijven waar jaarlijks veel dieren drachtig worden. Voor bedrijven met meer dan 50 melkgeiten of melkschappen gelden onder meer de volgende beperkingen:

- Er geldt een uitmestverbod gedurende de lammerperiode tot een maand na afloop.
- De mest mag niet worden uitgereden, tenzij de mest onmiddellijk wordt ondergewerkt of gedurende tenminste drie maanden gecomposteerd is op het bedrijf.

Deskundigen hebben deze compostering geadviseerd. Gedurende de compostering wordt de mest warm en wanneer lang genoeg wordt gecomposteerd, menen zij dat het grootste deel of alle bacteriën dood gaan, mochten deze aanwezig zijn in de mest. Wanneer 5% van de dieren op een geiten of schapenhouderij in 30 dagen tijd aborteert geldt een meldingsplicht en wordt het bedrijf gecontroleerd op Q-koorts. Voor een besmet bedrijf gelden extra maatregelen:

- De stal mag 90 dagen niet worden uitgemest, omdat bij het uitmesten mogelijk verwaaiing van de bacterie optreedt. De mest composteert dan dus in de stal.

**Leven
van het land,
geven
om natuur.**

Advies van Bureau Risicobeoordeling over Q-koorts en mest

Het Bureau Risicobeoordeling (BuR) is gevraagd nader advies te geven, onder meer over andere verwerkingsmethoden van de mest. Hieronder de kern van het advies van BuR:

1. Omdat er onvoldoende wetenschappelijke kennis is over de overleving van de Q-koorts bacterie in mest, wordt geadviseerd hiernaar onderzoek te laten uitvoeren.
2. Bedrijven die geen Q-koorts hebben gemeld:
 - a. Geadviseerd wordt om als alternatief voor de huidige maatregelen industriële compostering toe te staan mits het eindproduct wordt gepasteuriseerd bij 70 graden/60 minuten.
 - b. Geadviseerd wordt om het aanbieden van potstalmest aan biogasinstallaties vooralsnog niet toe te staan om te voorkomen dat de bacterie in het gasnet terecht komt. Dit was reeds verboden en blijft zo.
3. Voor bedrijven die Q-koorts hebben gemeld:

als enige vorm van verwerking van de mest sterilisatie c.q. verbranding voor te schrijven. Zo nodig de mest tijdelijk storten en afdekken met 30 cm grond.

Directie Voedselkwaliteit en
Diergezondheid
Cluster Dier

Datum
10 juli 2009

Onze referentie
VD/2009/1170

Reactie op advies van Bureau Risicobeoordeling

Ik neem het advies van het BuR aangaande onderzoek en beheersmaatregelen voor bedrijven die geen Q-koorts hebben gemeld over. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het Centraal Veterinair Instituut in samenwerking met de Gezondheidsdienst voor Dieren en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. De eerste resultaten worden eind van dit jaar verwacht. Het advies over de compostering van mest wordt vertaald in regelgeving, die op 10 juli 2009 in werking is getreden. Verwerking in biogasinstallaties was reeds verboden en dit blijft zo.

Het advies van het BuR aangaande sterilisatie c.q. verbranding van de mest van bedrijven die Q-koorts hebben gemeld neem ik vooralsnog niet over. De reden waarom ik het advies tot verbranding c.q. sterilisatie niet overneem is de volgende. Gewone verbrandingsinstallaties komen mijns inziens niet in aanmerking omdat de mest gedroogd en verhakseld moet worden alvorens deze verbrand kan worden. Voor zover ik heb kunnen nagaan wordt momenteel nergens geitenmest verbrand. Met het oog op het voorkomen van de mogelijke risico's van verwaaiing bij drogen en verhakselen zou slechts bij één bedrijf, waar dit hele proces in een gesloten systeem plaatsvindt, verwerking mogelijk zijn. Dit bedrijf is bereid op proef 100 ton per week te verbranden. Deze capaciteit is slecht toereikend voor enkele bedrijven.

BuR adviseert verbranding omdat dit, met de huidige wetenschappelijke kennis, de enige verwerkingsmethode is waarmee met absolute zekerheid kan worden gezegd dat alle Q-koorts bacteriën in de mest worden gedood. Het uitmesten wordt echter door deskundigen bestempeld als één van de belangrijkste verspreidingsmethoden.

Om bovengenoemde redenen ben ik van mening dat het verbranden van mest slechts een beperkte bijdrage kan leveren aan een oplossing van het probleem. Zelfs wanneer de capaciteit wel toereikend zou zijn. Het BuR advies de risico's rond het uitmesten, drogen, verhakselen en transporteren niet. Het huidige maatregelenpakket is ingegeven door het deskundigenoordeel dat bijvoorbeeld

juist het uitmesten risico's op verwaaiing geeft. Daarom heb ik BuR hierover nog om aanvullend advies gevraagd. Tevens onderzoek ik op dit moment alternatieven voor het verbranden van geitenmest, waaronder industriële compostering, waarbij de mest gedurende meerdere dagen bij 78-82°C gecomposteerd wordt.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

**Directie Voedselkwaliteit en
Diergezondheid**
Cluster Dier

Datum
10 juli 2009

Onze referentie
VD/2009/1170

G. Verburg